

Številka: Up-1053/20-38

Datum: 7. 12. 2023

ODLOČBA

Ustavno sodišče je v postopku odločanja o ustavni pritožbi Stefana Đurića, Republika Srbija, na seji 7. decembra 2023

odločilo:

Ustavna pritožba zoper sodbo Vrhovnega sodišča št. I Ips 53514/2016 z dne 11. 6. 2020 v zvezi s sodbo Višjega sodišča v Kopru št. III Kp 53514/2016 z dne 24. 12. 2018 in z 2. točko izreka sodbe Okrožnega sodišča v Novi Gorici št. I K 53514/2016 z dne 28. 12. 2017 se zavrne.

OBRAZLOŽITEV

A.

1. Pritožnik izpodbija sodbo Okrožnega sodišča v Novi Gorici, s katero je bil obsojen zaradi izvršitve kaznivega dejanja nasilništva po drugem odstavku v zvezi s prvim odstavkom 296. člena Kazenskega zakonika (Uradni list RS, št. 50/12 – uradno prečiščeno besedilo, 54/15, 6/16 – popr. in 38/16 – v nadaljevanju KZ-1) in neupravičene proizvodnje in prometa s prepovedanimi drogami, nedovoljenimi snovmi v športu in predhodnimi sestavinami za izdelavo prepovedanih drog po prvem odstavku 186. člena KZ-1. Za prvo kaznivo dejanje mu je Okrožno sodišče določilo šest mesecev zapora, za drugo pa dve leti in osem mesecev zapora ter mu izreklo enotno kazen tri leta in en mesec zapora, v kar je vštelo čas, prestan v priporu od odvzema prostosti. Okrožno sodišče je sodbo za kaznivo dejanje po 2. točki izreka oprlo tudi na predmete, ki so bili pritožniku zaseženi v njegovi hotelski sobi. Pri opredelitvi do vstopa in nadaljnjega ravnanja policije v hotelski sobi je Okrožno sodišče povzelo stališče Višjega sodišča iz njegovega drugega sklepa o zavrnitvi predloga pritožnikovega zagovornika za izločitev dokazov in poudarilo, da pri prvem vstopu policije v hotelsko sobo ni šlo za preiskovanje prostora, ampak za prijetje in varnostni pregled. Višje sodišče se je pri zavrnitvi pritožbe pritožnikovih zagovornikov sklicevalo na svoje

ugotovitve iz obeh sklepov o zavrnitvi predloga za izločitev dokazov. Vrhovno sodišče pa je pri zavrnitvi zahteve za varstvo zakonitosti pritrnilo nižjima sodiščema, da je policija imela zakonski razlog za vstop v hotelsko sobo brez sodne odredbe, da je bil kovček iz omare vzet v okviru varnostnega pregleda in da bi bila pritožnikova prtljaga v vsakem primeru pregledana pred namestitvijo pritožnika v pridržanje.

2. Pritožnik zatrjuje kršitev pravice do nedotakljivosti stanovanja (prvi odstavek 36. člena Ustave). Navaja, da so policisti z namenom, da bi mu vzeli prostost in ga privedli k preiskovalnemu sodniku, vstopili v njegovo sobo v hotel, ga fizično prijeli, mu na hrbtu naredili lisice in opravili varnostni pregled po drugem odstavku 66. člena in po 51. členu Zakona o nalogah in pooblastilih policije (Uradni list RS, št. 15/13, 23/15 – popr., 10/17 in 47/19 – v nadaljevanju ZNPPol). V okviru varnostnega pregleda naj bi policisti pregledali tudi stvari. Potem ko naj bi pritožnik povedal, kaj ima v omari, naj bi odprli garderobno omaro, iz nje vzeli kovček, ga neodprtega dali na posteljo in pritožnika vprašali, ali hrani v njem orožje. Pritožnik naj bi jim rekel, da ne hrani orožja, ampak drogo. Policisti naj bi nato zapečatili sobo s trakom, pritožnika pa odpeljali na policijsko postajo. Varnostni pregled kovčka naj bi bil nezakonit in protiustaven. Policija naj bi morala upoštevati restriktivno razlago policijskih pooblastil, načelo sorazmernosti, namen varnostnega ukrepa (zagotovitev varnosti) in njegovo intenzivnost. Varnostni pregled naj se ne bi smel razširiti na pregled katerekoli stvari ali prevoznega sredstva, ki ni v neposredni vzročni zvezi z verjetnostjo napada ali samopoškodbe, ampak samo na tiste stvari, ki naj bi bile med postopkom pri osebi, ki se pregleduje, oziroma v njeni neposredni bližini in ki naj bi jih ta oseba zaradi tega lahko uporabila oziroma do njih dostopala. Varnostni vidik varnostnega pregleda naj bi bil zagotovljen že s tem, ko naj bi pritožniku policija na hrbtu naredila lisice in ga varnostno pregledala. S tem naj bi odpravila vsako nevarnost (samo)poškodbe, pritožnik pa naj bi bil pod nadzorom. Res naj bi imel pritožnik zasežene predmete s seboj, ampak ker naj bi bil v hotelski sobi, naj bi imel s seboj praktično vse, kar naj bi bilo njegovega v tej sobi. Garderobna omara naj bi bila zaprta, do nje naj ne bi imel dostopa. Pogoji za hišno preiskavo brez sodne odredbe naj ne bi obstajali. Ker naj bi policisti izvršili hišno preiskavo namesto varnostnega pregleda, naj bi bila ta nezakonita in protiustavna.

3. Hkrati naj policisti ob prvem vstopu v hotelsko sobo ne bi imeli pisne odredbe za privedbo, ampak zgolj ustno usmeritev tožilstva. Policisti naj ne bi imeli pravice vstopiti v hotelsko sobo na podlagi prvega odstavka 218. člena Zakona o kazenskem postopku (Uradni list RS, št. 176/21 – uradno prečiščeno besedilo – v nadaljevanju ZKP), saj naj ne bi bili izpolnjeni pogoji iz te določbe, ker naj ne bi bilo ogroženo življenje ali premoženje. Pritožniku naj bi bila kršena tudi pravica do uporabe maternega jezika in do tolmača iz 8. člena ZKP.

4. Ustavno sodišče je s sklepom št. Up-1053/20 z dne 27. 2. 2023 ustavno pritožbo sprejelo v obravnavo. V skladu s prvim odstavkom 56. člena Zakona o Ustavnem sodišču (Uradni list RS, št. 64/07 – uradno prečiščeno besedilo, 109/12, 23/20 in 92/21 – v nadaljevanju ZUstS) je o sprejemu ustavne pritožbe obvestilo Vrhovno sodišče.

B. – I.

5. Pritožnik v ustavni pritožbi najprej izpodbija stališče sodišč, da policist D. D. v hotelski sobi s svojim ravnanjem, ko je odprl omaro in vzel iz nje kovček, ni opravil hišne preiskave po ZKP, ampak varnostni pregled po ZNPPol, ter da zato z njegovim ravnanjem ni prišlo do posega v pritožnikovo pravico do prostorskega vidika zasebnosti iz prvega odstavka 36. člena Ustave.

6. Pritožnik navedeno kršitev zatrjuje tako v zvezi s pregledom toaletne torbice v hotelski kopalnici kot tudi v zvezi z omaro in kovčkom v sobi. Vendar iz sodbe Okrožnega sodišča izhaja, da je bil pritožnik za kaznivo dejanje po 2. točki izreka te sodbe, tj. za kaznivo dejanje neupravičene proizvodnje in prometa s prepovedanimi drogami, nedovoljenimi snovmi v športu in predhodnimi sestavinami za izdelavo prepovedanih drog po prvem odstavku 186. člena KZ-1 (v tem obsegu je bila ustavna pritožba tudi sprejeta v obravnavo), obsojen zgolj na podlagi dokazov (tj. dve PVC-vrečki s prepovedano drogo, paket PVC-vrečk in mikrotehnica), ki so bili zaseženi v kovčku v omari. Hkrati iz izpodbijanih sodb ni razvidno, da bi temeljile tudi na kakem za pritožnika obremenilnem dokazu, ki bi bil v njegovi toaletni torbici v kopalnici.

7. Prav tako pritožnik v ustavni pritožbi ne zatrjuje kršitve privilegija zoper samoobtožbo iz tretjega odstavka 19. člena ali iz četrte alineje 29. člena Ustave ali kršitve človekovih pravic in temeljnih svoboščin zaradi neizločitve dokazov, pridobljenih v kovčku. Pritožnik tudi ne izpodbija obsega in intenzivnosti varnostnega pregleda, ki ga je policist D. D. izvedel zoper njega neposredno ob odvzemu prostosti oziroma do tega trenutka. Pritožnik ne nasprotuje niti prostovoljnosti svojega kasnejšega dovoljenja za ponovni vstop policije v njegovo hotelsko sobo ali prostovoljnosti kasnejše izročitve navedenih predmetov.

8. Glede na navedeno se je Ustavno sodišče omejilo na presojo, ali pomeni stališče sodišč, da izpodbijane sodbe v zvezi s pregledom omare in s postavitvijo kovčka na posteljo ne temeljijo na posegu v pravico iz prvega odstavka 36. člena Ustave, ker je policist D. D. z ravnanjem po odvzemu prostosti izvedel varnostni pregled in ne hišne preiskave, kršitev pritožnikove pravice iz prvega odstavka 36. člena Ustave.

9. Ker določa Ustava strožje pogoje za posege v prostorsko zasebnost kot 8. člen Konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin (Uradni list RS, št. 33/94, MP, št. 7/94 – v nadaljevanju EKČP), je Ustavno sodišče očitke pritožnika presojalo z vidika zahtev iz 36. člena Ustave.¹ Po prvem odstavku 36. člena Ustave je stanovanje nedotakljivo. Po ustaljeni ustavnosodni presoji Ustava v prvem odstavku 36. člena

¹ Prim. odločbo Ustavnega sodišča št. Up-1006/13 z dne 9. 6. 2016 (Uradni list RS, št. 51/16, in OdlUS XXI, 34), 18. točka obrazložitve.

zagotavlja varstvo eni izmed oblik človekove zasebnosti (35. člen Ustave), tj. pravici do teritorialne zasebnosti, oziroma ureja t. i. prostorski vidik zasebnosti.² V drugem odstavku 36. člena Ustava določa, da ne sme nihče brez odločbe sodišča proti volji stanovalca³ vstopiti v tuje stanovanje ali v druge tuje prostore, niti jih ne sme preiskovati. V tretjem odstavku določa, da ima pri preiskavi pravico biti navzoč tisti, čigar stanovanje ali prostori se preiskujejo, ali njegov zastopnik. V četrtem odstavku določa, da se sme preiskava opraviti samo v navzočnosti dveh prič. V petem odstavku določa pogoje, pod katerimi sme uradna oseba opraviti preiskavo brez odločbe sodišča in izjemoma brez navzočnosti prič.⁴

10. Pri presoji, katero človekovo delovanje spada v ustavno varovano polje zasebnosti, Ustavno sodišče uporablja t. i. doktrino utemeljeno pričakovane zasebnosti. Po tej doktrini je v okviru prostorskega vidika zasebnosti posameznik pred razkritjem svojega ravnanja varovan tam, kjer utemeljeno pričakuje, da bo sam. Varovan je na vsakem kraju, kjer lahko utemeljeno in s tem razvidno za druge pričakuje, da ne bo izpostavljen očem javnosti.⁵

11. Ravnanje policista D. D., za katero pritožnik trdi, da pomeni preiskavo po 36. členu Ustave, izpodbijane sodbe pa, da je šlo za varnostni pregled, se je zgodilo v hotelski sobi. Ustavno sodišče je moralo zato najprej presoditi, ali je ob dejstvih obravnavanega primera pritožnik imel v svoji hotelski sobi upravičeno pričakovanje zasebnosti in ali je družba to pričakovanje pripravljena sprejeti kot upravičeno.

12. Iz izpodbijanih sodb in iz policijskih uradnih zaznamkov, ki jih je Ustavnemu sodišču iz kazenskega spisa posredovalo Okrožno sodišče, izhaja, da se je, potem ko je policija v svoj informacijski sistem 16. 12. 2016 vnesla razpis iskanja pritožnika z ukrepom "prijetje s privedbo", naslednji dan v tem računalniškem sistemu pokazal zadetek, da je pritožnik kot gost prijavljen v hotelu. Do tega vnosa v informacijski sistem je prišlo na podlagi utemeljenega suma kaznivega dejanja rop in z razlogom zbiranja obvestil v zvezi z navedenim kaznivim dejanjem ter dokaznih predmetov, ker sta bila podana priporna razloga begosumnosti in nevarnosti uničenja dokazov in sledov. Vsaj v tem trenutku je bila policija seznanjena tudi s podatki srbske policije, da je bil pritožnik pri njih že obravnavan za več kaznivih dejanj z elementi nasilja. Neposredno zatem je

² Odločbi Ustavnega sodišča št. Up-1006/13, 11. točka obrazložitve, in št. Up-979/15 z dne 21. 6. 2018 (Uradni list RS, št. 54/18, in OdlUS XXIII, 26), 18. točka obrazložitve.

³ Glej odločbi Ustavnega sodišča št. Up-62/98 z dne 1. 7. 1999 (OdlUS VIII, 287), 25. točka obrazložitve, in št. Up-2054/07 z dne 18. 6. 2009 (Uradni list RS, št. 57/09, in OdlUS XVIII, 78), 10. in 14. točka obrazložitve.

⁴ Prim. z odločbo Ustavnega sodišča št. Up-2054/07, 6. točka obrazložitve.

⁵ Glej odločbe Ustavnega sodišča št. U-I-25/95 z dne 27. 11. 1997 (Uradni list RS, št. 5/98, in OdlUS VI, 158), 38. točka obrazložitve, št. U-I-272/98 z dne 8. 5. 2003 (Uradni list RS, št. 48/03, in OdlUS XII, 42), 20. točka obrazložitve, in št. Up-153/17 z dne 9. 9. 2021 (OdlUS XXVI, 48), 11. točka obrazložitve.

policija opravila razgovor z receptorjem, ki je pojasnil, da pritožnika ni v njegovi enoposteljni sobi, da pa je sobo vnaprej plačal za eno noč. Receptor je policijo približno eno uro zatem obvestil, da se je pritožnik vrnil v hotel in se napolnil proti sobi. Pet policistov se je (brez sodne odredbe za hišno preiskavo) vrnilo v hotel, ob 18.13 so v spremstvu receptorja potrkali na vrata pritožnikove sobe, vendar se pritožnik na trkanje ni odzval. Zato je receptor odklenil vrata z rezervnim ključem, policisti so jih odprli in vstopili v sobo. Ob prihodu policistov je pritožnik bil na postelji in vstal. Policisti so s pritožnikom komunicirali v srbskem jeziku in ga pozvali: "Stoj, policija, ne mrдай, ne miči se!" (Stoj, policija, ne premikaj se!). Pritožnik je njihova navodila upošteval in se naslonil na zid sobe, nato so mu policisti odvzeli prostost ter ga vklenili z rokami zadaj na hrbtu.

13. Policisti so nato opravili varnostni pregled, policist D. D. pa je pritožnika tudi vprašal, ali ima s seboj prtljago. Pritožnik je na to vprašanje odgovoril, da ima v omari kovček, policist je odprl omaro in položil kovček na posteljo, pri tem je pritožnika, ne da bi vedel, da so v kovčku prepovedane droge, nadalje vprašal, ali ima v kovčku orožje ali nevarne predmete. Pritožnik je odgovoril, da v kovčku nima orožja ali nevarnega predmeta, da pa ima v njem 350 g kokaina in heroína. Po tem je bil pritožniku v srbskem jeziku dan pouk po 4. členu ZKP, policisti kovčka niso odprli, ampak so sobo zaklenili in zapečatili, varovala sta jo dva policista.

14. Policisti so pritožnika odpeljali na policijsko postajo v pridržanje. Ob 20.08 istega dne je bil pritožniku dan pouk po četrtem odstavku 148. člena ZKP. Potem ko je pritožnik večkrat zahteval zagovornika, policija pa ni doklicala nobenega s seznama, je policija po posvetu z državno tožilko pritožnika pozvala, naj prostovoljno izroči prepovedano drogo. Pritožnik je s tem soglašal, zato so se policisti z njim vrnili v hotel, kjer jim je pritožnik odprl hotelsko sobo, po vstopu v sobo pa je podpisal potrdilo o vstopu vanjo na podlagi svojega soglasja in policistom izročil dve PVC-vrečki z drogo, zavitek PVC-vrečk ter digitalno mikrotehniko. Naslednjega dne (tj. 18. 12. 2016) je bil pritožniku dan še pouk po četrtem odstavku 148. člena ZKP in pouk, katerega kaznivega dejanja je osumljen ter na kateri podlagi. Nato se je pritožnik odpovedal svojim pravicam. Dne 19. 12. 2016 pa je bil zaslišan pri preiskovalnem sodniku.

15. Iz povzetega dejanskega stanja primera je mogoče ugotoviti, da je pritožnik hotelsko sobo najel z namenom (vsaj ene) nočitve. Ko so policisti vstopili v sobo, je bil na postelji. Prav tako je bil v sobi zaklenjen, vrat na trkanje policistov niti ni odprl, ampak jih je odklenil receptor z rezervnim ključem, odprli pa so jih nato policisti sami. Na podlagi navedenih dejstev je torej mogoče nedvoumno zaključiti, da je pritožnik v svoji hotelski sobi pričakoval zasebnost in da je to s svojim ravnanjem tudi izkazal. Ustavno sodišče je zato moralo še presoditi, ali je družba to pričakovanje v konkretnem primeru pripravljena sprejeti kot upravičeno.

16. Ustava ne opredeljuje natančneje, v katerih prostorih ima oseba utemeljeno pričakovanje zasebnosti. V splošnem govori o "tujem stanovanju in drugih tujih prostorih". Iz ustaljene ustavnosodne presoje izhaja, da pravica do nedotakljivosti stanovanja varuje zasebnost stanovanja in drugih prostorov, v katerih posameznik

upravičeno pričakuje, da bo sam. Ustava ne varuje stanovanja kot objekta, temveč posameznikovo zasebnost v tem prostoru. Varuje se torej stanovanje kot dom, kot zasebnost, ki se uresničuje v bivalnem prostoru, v katerem posameznik upravičeno pričakuje zasebnost in ki ga šteje kot svoj bivalni prostor.⁶ Domovanje oziroma stanovanje je prvi, ne pa edini tak kraj, kjer posameznik upravičeno pričakuje zasebnost. Predmet varovanja pravice iz prvega odstavka 36. člena Ustave je zaključena prostorska enota, namenjena in uporabljena za bivanje oziroma opravljanje dejavnosti ter skrita pred očmi javnosti.⁷ Posameznik je varovan tam, kjer utemeljeno pričakuje, da bo imel nadzor nad tem, kdo lahko dostopa v prostor in ima vpogled v njegovo ravnanje.⁸ Gre za v območju človekovega bivanja bolj ali manj sklenjeno celoto njegovih ravnanj in ukvarjanj, občutij in razmerij, za katero je značilno in konstitutivno, da si jo človek oblikuje in vzdržuje sam ali skupaj s svojimi najbližjimi, s katerimi je v intimni skupnosti, na primer z življenjskim partnerjem, in da v njej biva z občutkom varnosti pred vdorom javnosti ali kogarkoli nezaželenega.⁹

17. Ustavno sodišče se je do vprašanja, ali je hotelsko sobo mogoče šteti za "stanovanje" v smislu 36. člena Ustave, že opredelilo. Navedlo je, da je v kontekstu razumno pričakovane zasebnosti pod besedo stanovanje treba razumeti ne le stanovanje v ožjem smislu, ampak tudi hotelske sobe in sploh vse prostore, v katerih ima državljan pravico do pričakovane zasebnosti.¹⁰ Glede na navedeno ustaljeno

⁶ Odločba Ustavnega sodišča št. Up-979/15, 18. točka obrazložitve.

⁷ Glej odločbi Ustavnega sodišča št. U-I-115/14, Up-218/14 z dne 21. 1. 2016 (Uradni list RS, št. 8/16, in OdlUS XXI, 20), 24. točka obrazložitve, in št. Up-430/00 z dne 3. 4. 2003 (Uradni list RS, št. 36/03, in OdlUS XII, 57), 13. točka obrazložitve.

⁸ Odločba Ustavnega sodišča št. U-I-115/14, Up-218/14, 31. točka obrazložitve.

⁹ Odločbi Ustavnega sodišča št. Up-32/94 z dne 13. 4. 1995 (OdlUS IV, 38), 10. točka obrazložitve, in št. Up-2530/06 z dne 15. 4. 2010 (Uradni list RS, št. 42/10, in OdlUS XIX, 13), 7. točka obrazložitve.

¹⁰ Odločba Ustavnega sodišča št. Up-2530/06, 7. točka obrazložitve. Tako tudi odločbi Ustavnega sodišča št. U-I-115/14, Up-218/14 in št. U-I-193/15, Up-915/15 z dne 18. 2. 2016 (Uradni list RS, št. 18/16). Glej tudi M. Šepec v: M. Avbelj (ur.), Komentar Ustave Republike Slovenije, Del 1, Nova univerza, Evropska pravna fakulteta, Nova Gorica 2019, str. 306; Ž. Zobec, Komentar zakona o kazenskem postopku s sodno prakso, druga, spremenjena in dopolnjena izdaja, ČGP Delo, TOZD Gospodarski vestnik, Ljubljana 1985, str. 436; G. Klemenčič, Hišna preiskava, v: G. Klemenčič, B. Kečanović, M. Žaberl, Vaše pravice v policijskih postopkih, Založba Pasadena, Ljubljana 2002, str. 157; B. M. Zupančič v: L. Šturm, Komentar Ustave Republike Slovenije, Fakulteta za podiplomske državne in evropske študije, Ljubljana 2002, str. 388; V. Jakulin v: L. Šturm, Komentar Ustave Republike Slovenije – A, Fakulteta za podiplomske državne in evropske študije, Ljubljana 2011, str. 516; Š. Horvat, Zakon o kazenskem postopku s komentarjem, GV Založba, Ljubljana 2004, str. 436; K. Šugman Stubbs, P. Gorkič, Dokazovanje v kazenskem postopku, GV Založba, Ljubljana 2011, str. 123.

Po ustaljeni praksi Evropskega sodišča za človekove pravice (v nadaljevanju ESČP) je odgovor, ali določeno bivališče ustreza domu po prvem odstavku 8. člena EKČP, odvisen od dejanskih

ustavnosodno presojo in glede na pritožnikov namen uporabe hotelske sobe (prenočitev) je mogoče zaključiti, da je pritožnik v hotelski sobi tudi utemeljeno pričakoval, da bo imel nadzor nad tem, kdo lahko dostopa v prostor in ima vpogled v njegovo ravnanje, ter da je v njej upravičeno pričakoval zasebnost.¹¹

B. – II.

18. Ustavno sodišče je zato moralo še presoditi, ali je ravnanje policista D. D., ki je sam odprl pritožnikovo omaro v hotelski sobi in iz nje vzel kovček, preiskava po 36. členu Ustave, ki po ustaljeni ustavnosodni presoji pomeni poseg v pravico do nedotakljivosti stanovanja iz prvega odstavka 36. člena Ustave.¹²

19. Ustava preiskave v 36. členu ne opredeljuje podrobneje. Ustavno sodišče pa je v svoji ustaljeni presoji že navedlo, da je hišna preiskava preiskovalno dejanje, katerega cilj je prijetje osumljenca oziroma obdolženca ali zbiranje materialnih dokazov zoper njega, in da se pri njej iščejo točno določeni predmeti, s katerimi je bilo storjeno kaznivo dejanje, ki so bili pridobljeni s kaznivim dejanjem ali so posledica kaznivega dejanja.¹³ Njen namen je zagotoviti dokaze za uspešno izvedbo kazenskega postopka,¹⁴ policisti pa v okviru hišne preiskave sami pregledujejo prostore in iščejo stvari.¹⁵ Ustavno sodišče je v svoji presoji tudi že razlikovalo med hišno preiskavo in vstopom v tuj prostor. Hišno preiskavo je podobno opredelilo kot aktivno poseganje v integriteto preiskovanega prostora, saj jo sestavljajo dejanja, s katerimi se iščejo točno določeni predmeti, ki jih je storilec uporabljal pri kaznivem dejanju, ki jih je pridobil s storitvijo

okolščin primera, tj. od obstoja zadostne in nepretrgane povezave pritožnika z določenim krajem (sodba velikega senata ESČP v zadevi *Chiragov in drugi proti Armeniji* z dne 12. 12. 2017, 206. točka obrazložitve; in sodba ESČP v zadevi *Winterstein in drugi proti Franciji* z dne 17. 10. 2013, 141. točka obrazložitve). Od pritožnika zahteva, da uživa konkretno in trajajočo povezavo z nepremičnino. Narava in dejanskost prebivanja v nepremičnini sta ključna elementa pri ugotavljanju, ali obstaja domovanje v smislu EKČP (sodba ESČP v zadevi *Niemietz proti Nemčiji* z dne 16. 12. 1992, 30. točka obrazložitve). Glej tudi M. Šepec v: M. Avbelj (ur.), nav. delo, str. 351.

¹¹ Isto stališče izhaja iz izpodbijanih sodb. Vsa sodišča so (sicer v zvezi z vstopom in ne kasnejšim ravnanjem policista D. D.) namreč štela, da gre za prostor, varovan s pravico iz prvega odstavka 36. člena Ustave.

¹² Odločbi Ustavnega sodišča št. Up-2054/07, 7. točka obrazložitve, in št. Up-1006/13, 12. točka obrazložitve, ter delna odločba št. U-I-144/19 z dne 17. 2. 2022 (Uradni list RS, št. 35/22), 15.–17. točka obrazložitve.

¹³ Odločba Ustavnega sodišča št. Up-3381/07 z dne 4. 3. 2010 (Uradni list RS, št. 25/10), 16. točka obrazložitve.

¹⁴ Odločba Ustavnega sodišča št. U-I-190/00 z dne 13. 2. 2003 (Uradni list RS, št. 21/03, in OdlUS XII, 7), 9. točka obrazložitve.

¹⁵ Odločba Ustavnega sodišča št. Up-62/98.

kaznivega dejanja ali so posledica kaznivega dejanja, vključno z odpiranjem zaprtih prostorov oziroma predmetov.¹⁶ Ustavno sodišče v svoji dosednji presoji za hišno preiskavo ni štelo primerov, ko sta vstop in izročitev zaseženih predmetov temeljila na nenasprotovanju pritožnika oziroma je bila njegova privolitev v vstop in izročitev predmetov prostovoljna, ker ob predhodno danem pouku ni bila dosežena z uporabo sile, grožnje ali zvijače.¹⁷

20. Eno od načel pravne države iz 2. člena Ustave je tudi zahteva po jasnosti in pomenski določljivosti zakona. Pomeni, da mora biti poseganje v človekove pravice urejeno določno in nedvoumno. Če norma ni jasno opredeljena, obstaja možnost različne uporabe zakona in arbitrarnosti državnih organov ali drugih organov za izvrševanje javnih pooblastil, ki odločajo o pravicah posameznikov. Glede na to, da lahko pomenijo pooblastila represivnih organov močan poseg v človekove pravice posameznika, morajo temeljiti na posebno natančni ureditvi z jasnimi in podrobnimi pravili. Zakonska ureditev mora izključevati možnost arbitrarnega ravnanja države. Če meja med dovoljenim in nedovoljenim ravnanjem državnih organov ni opredeljena, so lahko vse varovalke zoper arbitrarno uporabo zakona neučinkovite.¹⁸ Na širšem področju kaznovalnega prava, kamor spadajo tudi določbe kazenskega procesnega prava in določbe o policijskih pooblastilih, se načelo določnosti kaže kot posebej pomembno, ker preprečuje samovoljo in arbitrarno uporabo državne prisile v položajih, ki ne bi bili vnaprej točno opredeljeni.¹⁹ Od kazenskih sodišč se zato zahteva skrajno ozka razlaga zakona.²⁰ Zato jezikovna razlaga določa zunanjo mejo, ki je razlagalec ne

¹⁶ Delna odločba Ustavnega sodišča št. U-I-144/19 z dne 17. 2. 2022, 19. točka obrazložitve, sklic na K. Šugman Stubbs, P. Gorkič, nav. delo, str. 125. Hišna preiskava obsega poleg pregleda prostorov tudi pregled stvari v teh prostorih (delov pohištva, kovčkov, zabojev in podobno). Ž. Zobec, nav. delo, str. 436. Po ustaljeni praksi ESČP pomenita preiskava in zaseg predmetov kljub pritožnikovemu sodelovanju s policijo poseg v pravico iz prvega odstavka 8. člena EKČP. Sodbi ESČP v zadevah *Saint-Paul Luxembourg S.A. proti Luksemburgu* z dne 18. 4. 2013, 38. točka obrazložitve, in *Chappell proti Združenemu kraljestvu* z dne 30. 3. 1989, 50.–51. točka obrazložitve. ESČP kot poseg v to pravico šteje tudi vsak drug ukrep, ki se glede na naravo izvršitve in glede na njegove praktične učinke ne razlikuje od preiskave, ne glede na njegovo opredelitev po nacionalnem pravu. Sodbi ESČP v zadevah *Kruglov in drugi proti Rusiji* z dne 4. 2. 2020, 123. točka obrazložitve; in *Belousov proti Ukrajini* z dne 7. 11. 2013, 103. točka obrazložitve.

¹⁷ Glej odločbi Ustavnega sodišča št. Up-62/98 in št. Up-2054/07 ter sodbi Vrhovnega sodišča št. I Ips 360/2002 z dne 12. 12. 2002 in št. I Ips 419/2007 z dne 7. 2. 2008.

¹⁸ Odločba Ustavnega sodišča št. U-I-246/14 z dne 24. 3. 2017 (Uradni list RS, št. 16/17, in OdlUS XXII, 7), 21. točka obrazložitve.

¹⁹ Prim. prav tam.

²⁰ Odločba Ustavnega sodišča št. U-I-18/93 z dne 11. 4. 1996 (Uradni list RS, št. 25/96, in OdlUS V, 40), 38. točka obrazložitve. Glej tudi odločbo Ustavnega sodišča št. U-I-328/04 z dne 29. 5. 2008 (Uradni list RS, št. 65/08, in OdlUS XVII, 20) in sodbo Vrhovnega sodišča št. I Ips 67355/2010-165 z dne 22. 3. 2012.

sme prestopiti, hkrati pa je razlagalčeva dolžnost, da jezikovno razlago dopolni in preveri še z drugimi metodami, ki naj jo potrdijo ali pa utemeljijo tistega izmed več mogočih besednih pomenov, ki je pravi (pravni) pomen razlagane določbe.²¹ V tem smislu se je mogoče za preverjanje rezultata jezikovne razlage opreti tudi na ustavnoskladno razlago in je treba določbe kazenskega procesnega prava in določbe o policijskih pooblastilih razlagati izrazito ozko in omejeno.²²

21. To velja tudi za razlago zakonskih določb o varnostnem pregledu, ki je urejen kot policijsko pooblastilo v ZNPPol,²³ in njihovo uporabo v obravnavanem primeru. Ta, drugače kot hišna preiskava, ni preiskovalno dejanje in se ne opravlja z namenom iskanja predmetov, ki bi bili dokaz v (kazenskem ali prekrškovnem) postopku.²⁴ ZNPPol ureja dve vrsti varnostnega pregleda: 1) fakultativnega, ki ga policist izvede, če meni, da so izpolnjeni zakonski pogoji, in ga lahko policist opravi pri opravljanju katerekoli policijske naloge, določene z zakonom;²⁵ in 2) obveznega oziroma obligatornega, ki ga policist mora izvesti v zakonsko določenih primerih,²⁶ tudi pri prijetju osebe.²⁷ Policist skuša z njim pri opravljanju policijskih nalog odvrniti ali preprečiti²⁸ možne dejavnike nevarnosti, da bo lahko normalno izvedel ali dokončal postopek,²⁹ in s tem zagotoviti varnost policistov, osebe v policijskem postopku in drugih oseb,³⁰ zaradi odstranitve konkretne in neposredne nevarnosti napada ali samopoškodbe s strani osebe v

²¹ Odločba Ustavnega sodišča št. U-I-246/14, 36. točka obrazložitve.

²² Prav tam.

²³ Točka 13 prvega odstavka 33. člena ZNPPol.

²⁴ Sodbe Vrhovnega sodišča št. I Ips 360/2002 z dne 12. 12. 2002, št. I Ips 59133/212-196 z dne 21. 8. 2014 in št. I Ips 88506/2010 z dne 15. 10. 2020; S. Zupan et al, Varnostni pregled in pregled osebe ter druga podobna pooblastila in ukrepi (študijsko gradivo), Ministrstvo za notranje zadeve Republike Slovenije, Policija, Ljubljana 2010, str. 17 in 20; A. Senčar, 51. člen, v: M. Nunič (ur.), Zakon o nalogah in pooblastilih policije s komentarjem, GV Založba, Ljubljana 2015, str. 169, 170; S. Jarc, Varnostni pregled, Pravna praksa, št. 6 (2004), str. 11–12.

²⁵ Sodba Višjega sodišča v Ljubljani št. I Kp 1264/2005 z dne 24. 5. 2006. S. Zupan et al, nav. delo, str. 18. Policijske naloge so urejene v II. poglavju ZNPPol in naštetje v prvem odstavku 4. člena ZNPPol.

²⁶ S. Jarc, nav. delo, str. 12.

²⁷ P. Gorkič, Pregled, preiskava in garantna funkcija sodišč (1), Pravna praksa, št. 28 (2006), str. 13–15; S. Zupan et al, nav. delo, str. 7 in 19; A. Senčar, nav. delo, str. 169.

²⁸ Namen varnostnega pregleda je preventiven. S. Jarc, nav. delo, str. 11.

²⁹ Prav tam.

³⁰ Tudi sodba Vrhovnega sodišča št. I Ips 59133/2012-196 z dne 21. 8. 2014. S. Zupan et al, nav. delo, str. 7 in 20. Po Slovarju slovenskega knjižnega jezika je varnosten pridevnik, nanašajoč se na varnost, varnost pa pomeni stanje varnega.

postopku.³¹ Policist z njim ugotavlja, ali je oseba oborožena in ali ima pri sebi druge nevarne predmete, s katerimi lahko poškoduje sebe, policista ali drugo osebo.³²

22. Podlaga za varnostni pregled je ocena o verjetnosti napada s strani osebe, zoper katero policist izvaja policijsko pooblastilo. To verjetnost je treba ugotoviti v vsakem primeru posebej, v primeru obligatornega varnostnega prijetja (tudi pri prijetju) pa se domneva.³³ Policistovo sklepanje o tem mora praviloma temeljiti na (nevarnem) ravnanju osebe oziroma na dejstvih, ki jih je policist zaznal pri osebi ali ob njej, v njeni neposredni bližini, pred opravo nalog, v zvezi s katerimi je izveden varnostni pregled, ali neposredno ob opravi teh nalog. Razlogi oziroma okoliščine določenega postopka morajo biti v konkretni vzročni zvezi s postopkom, s katerim se utemeljuje upravičenost varnostnega pregleda.³⁴ Lahko temeljijo tudi na informacijah o preteklem vedenju oziroma ravnanju osebe v postopku.³⁵

23. Namen varnostnega pregleda, razlogi za izvedbo konkretnega varnostnega pregleda ter tip postopka, ki ga policist izvaja,³⁶ določajo intenzivnost in obseg konkretnega varnostnega pregleda.³⁷ Ta je podrobneje opredeljen že v ZNPPol.

³¹ Prvi odstavek 51. člena ZNPPol; in K. Šugman Stubbs, P. Gorkič, nav. delo, str. 137.

³² Predlog zakona o nalogah in pooblastilih policije, EPA 653-VI, 27. 9. 2012, str. 127; S. Jarc, nav. delo, str. 11–12; sodba Vrhovnega sodišča št. I Ips 67355/2010-165; P. Gorkič, Pregled, preiskava in garantna funkcija sodišč (2), Pravna praksa, št. 29/30 (2006), str. 20–22.

³³ Sodba Višjega sodišča v Mariboru št. I Kp 660/2006 z dne 6. 9. 2007; sodba Vrhovnega sodišča št. I Ips 59133/212-196; S. Jarc, nav. delo, str. 11–12; A. Senčar, nav. delo, str. 169.

³⁴ S. Zupan et al, nav. delo, str. 20, 21 in 28; P. Gorkič, Pregled, preiskava in garantna funkcija sodišč (1), nav. delo, str. 13–15. S. Jarc, nav. delo, str. 11–12.

³⁵ Sodbi Vrhovnega sodišča št. I Ips 59133/2012-196 in št. I Ips 67355/2010-165. Policist mora biti sposoben razumno navesti, dokumentirati in utemeljiti dejstva, iz katerih je razumno sklepal, da je posameznik oborožen in nevaren za njegovo življenje ali življenje drugega. Zadostuje indic, da ima oseba nevaren predmet, ki lahko temelji na policistovih dolgoletnih izkušnjah, sicer težko razumljivih povprečnemu človeku, ki se v vsakodnevem življenju ni soočil z nevarnostjo ali strahom, da bo telesno poškodovan ali v življenjski nevarnosti. S. Zupan et al, nav. delo, str. 20, 21 in 28; P. Gorkič, Pregled, preiskava in garantna funkcija sodišč (1), nav. delo, str. 13; S. Jarc, nav. delo, str. 11.

³⁶ Policijska stroka deli postopke na običajne, občutljive in nevarne (tj. tisti tip postopka, ki se izvaja zoper osebo, za katero obstaja verjetnost, da ima pri sebi predmete ali orožje, s katerim lahko napade policista, storilca kaznivega dejanja ali prekrškov, ki bi lahko ogrožali policista pri postopku, ali osebo, ki ogroža ali življenje drugih ali objekt, ki ga policist varuje). S. Zupan et al, nav. delo, str. 22.

³⁷ A. Senčar, nav. delo, str. 171–173.

Varnostni pregled tako obsega pregled osebe, njenih stvari in prevoznega sredstva.³⁸ Policisti z rokami pretipajo oblačila, rokavice, pokrivalo in lase osebe ter pregledajo njeno obutev.³⁹ Lahko pregledajo tudi predmete, ki jih ima oseba pri sebi in v katerih bi lahko bilo skrito orožje ali drugi nevarni predmeti ali snovi.⁴⁰ Varnostni pregled ne obsega telesnega pregleda ali osebne preiskave⁴¹ in pomeni zgolj vizualno ali s tipom zaznavno površinsko pregledovanje oseb,⁴² ki se lahko izvede tudi s tehničnimi sredstvi ali s službenim psom.⁴³ Z varnostnim pregledom se ne sme poseči v strukturo oziroma integriteto objekta ali prostora, ki se pregleduje.⁴⁴ Varnostni pregled se lahko izvede le na tak način oziroma v takšnem obsegu in intenzivnosti, da policist odstrani nevarnost oziroma se prepriča, da te ni.⁴⁵ Zato je mogoče opraviti le pregled stvari, ki jih ima oseba v postopku s seboj,⁴⁶ ki so v njeni neposredni bližini in so ji dostopne⁴⁷ ter s katerimi bi lahko ogrozila sebe ali druge. Varnostni pregled mora biti v vzročni zvezi z razlogi za njegovo opravljanje;⁴⁸ ne sme se razširiti na pregledovanje katerekoli stvari,⁴⁹ ki ni v vzročni zvezi z verjetnostjo napada ali samopoškodovanja,⁵⁰ in ne sme pomeniti splošnega pregleda.⁵¹ Kljub temu pa morajo policisti pred namestitvijo osebe v prostor

³⁸ S. Jarc, nav. delo, str. 11; S. Zupan et al, nav. delo, str. 7. Po Slovarju slovenskega knjižnega jezika pomeni pregled glagolnik od pregledati, glagol, ki je opredeljen tudi kot: 1. z gledanjem navadno kritično: a) ugotoviti ustreznost, pravilnost česa; b) seznaniti se s čim.

³⁹ Drugi in tretji odstavek 51. člena ZNPPol.

⁴⁰ Četrty odstavek 51. člena ZNPPol. Varnostni pregled prevoznega sredstva, ki je v neposredni bližini in dostopno osebi, ki jo varnostno pregledujejo, je urejen v petem odstavku 51. člena ZNPPol.

⁴¹ Tretji odstavek 51. člena ZNPPol.

⁴² Prim. sodbo Vrhovnega sodišča št. I Ips 67355/2010-165.

⁴³ Uporabita se lahko detektor kovine ali radioktivnosti in službeni pes. Sedmi in osmi odstavek 51. člena ZNPPol; S. Zupan et al, nav. delo, str. 24; A. Senčar, nav. delo, str. 176.

⁴⁴ Tako razlikovanje temelji na sodbi ameriškega Vrhovnega sodišča v zadevi *Terry proti Ohio* z dne 10. 6. 1968. P. Gorkič, Pregled, preiskava in garantna funkcija sodišč (1), nav. delo, str. 15.

⁴⁵ S. Zupan et al, nav. delo, str. 28; P. Gorkič, Pregled, preiskava in garantna funkcija sodišč (1), nav. delo, str. 14-15.

⁴⁶ T. Čas, Policijsko pravo, izbrane vsebine za študente, Nova univerza, Evropska pravna fakulteta, Ljubljana 2019, str. 88.

⁴⁷ S. Zupan et al, nav. delo, str. 22.

⁴⁸ Prim. s 13. členom Pravilnika o policijskih pooblastilih (Uradni list RS, št. 16/14 in 59/17) glede pregleda prevoznih sredstev.

⁴⁹ Sodba Višjega sodišča v Ljubljani št. I Kp 1264/2005.

⁵⁰ S. Zupan et al, nav. delo, str. 18, 22; A. Senčar, nav. delo, str. 171. Nedopusten je pregled vozila, če je oseba toliko oddaljena, da nevarnih predmetov v vozilu ne more izkoristiti za napad ali samopoškodovanje. S. Zupan et al, nav. delo, str. 30.

⁵¹ P. Gorkič, Pregled, preiskava in garantna funkcija sodišč (2), nav. delo, str. 20–21.

za pridržanje opraviti obligatorni ponovni in podrobnejši varnostni pregled osebe. Pri tem podrobno pregledajo tudi vsebino stvari, ki jih ima oseba pri sebi oziroma s sabo.⁵²

24. V obravnavanem primeru se je Okrožno sodišče v sodbi v okviru zavrnitve ponovnega predloga obrambe za izločitev dokazov opredelilo do vstopa policije v pritožnikovo hotelsko sobo, do nadaljnjega ravnanja policije v njej ter do povezanega očitka, da je bila z ravnanjem policista D. D. po odvzemu prostosti pritožniku *de facto* izvedena hišna preiskava. Poleg sklica na stališče Višjega sodišča iz njegovega drugega sklepa o zavrnitvi predloga za izločitev dokazov je poudarilo, da je pritožnik sam povedal, da ima s seboj kovček, da je policist od njegovega odpiranja odstopil, ko mu je povedal, da so v njem droge, da ni šlo za preiskovanje prostora, ampak za prijetje, in da se ob polaganju kovčka na posteljo še ne bi vedelo, kaj je v njem, že ob pritožnikovi izjavi pa naj bi bili podani pogoji za zaseg droge. Višje sodišče je v svoji sodbi zavrnilo pritožbo pritožnikovih zagovornikov, da temelji sodba Okrožnega sodišča na nedovoljenih dokazih, in se glede očitkov o izvedeni hišni preiskavi prav tako sklicevalo na svoje ugotovitve, podane v obeh sklepih o zavrnitvi predloga za izločitev dokazov.

25. Vrhovno sodišče je prav tako zavrnilo očitek iz zahteve za varstvo zakonitosti, da bi morali biti dokazi iz kovčka izločeni, in je pritrdilo nižjima sodiščema, da je bil kovček iz omare vzet v okviru varnostnega pregleda. Sodišči naj bi poudarili, da je bil pritožnik takoj po vstopu policistov v hotelsko sobo vklenjen in da je bil opravljen varnostni pregled. Pri tem naj bi se sklicevali na drugi in šesti odstavek 51. člena ZNPPol, po katerem varnostni pregled obsega tudi pregled stvari, ki jih ima oseba pri sebi oziroma s sabo, kakor tudi na drugi odstavek 66. člena ZNPPol, po katerem je treba pred privedbo zaradi pridržanja opraviti varnostni pregled. Pravilen naj bi bil zaključek izpodbijanih sodb, da je treba ravnanje policistov, ki so pritožnika vprašali, kje ima prtljago, in so, potem ko jim je (vklenjeni) pritožnik povedal, da je kovček v omari, tega vzeli iz omare, kakor tudi vprašanje pritožniku, ali ima v kovčku orožje, šteti za sestavni del postopka prijetja storilca kaznivega dejanja in njegovega izročanja pristojnim organom, kar je temeljna dolžnost izvajanja nalog policije. Pri tem naj bi bilo treba upoštevati, da je bil pritožnik prijet zaradi privedbe na policijsko postajo. Glede na to, da je pritožnik v hotelski sobi nameraval bivati samo eno noč, naj bi bilo ravnanje policistov, da skupaj z njim na policijsko postajo odpeljejo tudi njegovo prtljago, razumno in logično. V tej luči naj bi bilo treba tudi ocenjevati ravnanje policista, ki je ob odgovoru pritožnika, da je kovček v omari, omaro odprl in kovček iz nje vzel. Navedenega naj ne bi bilo mogoče šteti za opravo hišne preiskave, temveč za sestavni del prijetja, kovček, s katerim je pritožnik pripotoval v Republiko Slovenijo, pa kot predmet po drugem odstavku 51. člena ZNPPol, ki naj bi ga imel pritožnik s sabo. Pravilna naj bi bila tudi presoja nižjih sodišč, da vprašanje policista pritožniku, ali ima

⁵² Šesti odstavek 51. člena ZNPPol. Obligatori varnostni pregled je predviden še v tretjem odstavku 55. člena, petem odstavku 57. člena, tretjem odstavku 58. člena ter v drugem in tretjem odstavku 66. člena ZNPPol. T. Čas, nav. delo, str. 89; A. Senčar, nav. delo, str. 212.

pri sebi kaj prtljage in v kovčku kakšen nevaren predmet ali orožje, ne presegajo okvira varnostnega pregleda in sodijo v fazo odvzema prostosti. Zato naj zahteva za varstvo zakonitosti ne bi imela prav, da iz razloga, ker je pritožnik povedal, kje ima kovček in da je v kovčku droga, preden je bil poučen o svojih pravicah po 4. členu ZKP, ne bi bilo mogoče šteti, da je obsojeni drogo izročil prostovoljno, in se tudi iz tega razloga sodba na ta dokaz ne bi smela opreti. Preden naj bi policisti osebi odvzeli prostost po 157. členu ZKP, naj bi opravili postopek prijetja, med katerim naj bi morali opraviti varnostni pregled (66. člen ZNPPol). Člena 4 ZKP o pravnem pouku, ki se poda osebi, ki ji je vzeta prostost, naj ne bi bilo mogoče razlagati na način, da bi moral pravni pouk biti podan že med prijetjem, preden se opravi varnostni pregled osebe in predmetov, ki jih ima oseba pri sebi. Pritrditi naj bi bilo treba nižjima sodiščema, da je bil pravni pouk po 4. členu ZKP pritožniku podan takoj, ko je bilo to objektivno mogoče. Sodišči naj bi pravilno poudarili, da morajo policisti najprej izvesti vse potrebno, da se postopek prijetja varno izvede, pri čemer naj vprašanje policistov pritožniku, ali ima pri sebi kaj prtljage in ali je v prtljagi nevaren predmet ali orožje, ne bi presegalo okvira varnostnega pregleda in naj bi spadalo v fazo odvzema prostosti. Potem ko naj bi pritožnik povedal, da ima v kovčku drogo, naj policisti kovčka ne bi odprli in naj droge ne bi zasegli, temveč naj bi pritožnika odpeljali na policijsko postajo, hotelsko sobo, v kateri je bil kovček z drogo, pa naj bi zavarovali. Na policijski postaji naj bi bil pritožniku dan pouk po 4. členu ZKP, podan pa naj bi mu bil tudi pouk po četrtem odstavku 148. člena ZKP. Nižji sodišči naj bi tudi razumno izpostavili, da bi bila droga v vsakem primeru odkrita, ko bi bila obsojeni in njegova prtljaga podrobno varnostno pregledana po šestem odstavku 51. člena ZNPPol pred njegovo namestitvijo v prostor za pridržanje (teorija neizogibnega odkritja). Nižji sodišči naj bi pravilno presodili, da je pritožnik, potem ko je bil ustrezno poučen o svojih zakonskih in ustavnih pravicah, drogo izročil prostovoljno. Na podlagi navedenega je Vrhovno sodišče pritrdilo nižjima sodiščema, da je bil zaseg droge zakonit, skladno s pooblastili policije v predkazenskem postopku po ZKP in ZNPPol, zato naj dokazov ne bi bilo treba izločiti.

26. Iz dejanskega stanja obravnavanega primera nesporno izhaja, da je bilo v pritožnikovi hotelski sobi pet policistov, ki so odšli v hotel zato, da bi pritožniku odvzeli prostost zaradi suma kaznivega dejanja rop, ter z namenom zbiranja obvestil in dokaznih predmetov v zvezi z navedenim kaznivim dejanjem zaradi podanih pripornih razlogov begosumnosti in nevarnosti uničenja dokazov in sledov. Glede na to, da so policisti pritožniku odvzeli prostost, predvidena pa je bila tudi njegova privedba,⁵³ s čimer je pri pritožniku po ZNPPol obstajala domneva obstoja nevarnosti (samo)poškodovanja, so bili v splošnem izpolnjeni zakonski pogoji za obligatorni varnostni pregled (peti odstavek 57. člena ZNPPol). Poleg tega pa so sodišča glede na okoliščine konkretnega primera dodatno razumno upoštevala, da je lahko zadostna stopnja verjetnosti (samo)napada utemeljena že na podlagi informacij o preteklem

⁵³ Iz dejanskega stanja izhaja, da so policisti pritožnika iskali (in s tem razlogom tudi vstopili v njegovo hotelsko sobo), da bi izvedli ukrep prijetja s privedbo z namenom zbiranja obvestil in dokaznih predmetov, ne pa z namenom hišne preiskave.

vedenju oziroma ravnanju osebe, s katero policist opravlja uradni postopek, in da izvajanje nevarnega tipa postopka vpliva na konkretno izvedbo varnostnega ukrepa. V obravnavanem primeru so imeli namreč policisti že pred vstopom v pritožnikovo hotelsko sobo in pred odvzemom prostosti podatke o sumu kaznivega dejanja rop, o močnih elementih nasilja tega kaznivega dejanja ter o pritožnikovi predkaznovanosti, tudi za nasilna kazniva dejanja, v Republiki Srbiji. Navedene okoliščine konkretni postopek prijetja in privedbe vsekakor opredeljujejo kot nevarnega, kar vpliva tudi na morebiti širši obseg ter večjo intenzivnost izvrševanja varnostnega ukrepa v obravnavanem primeru. Ker je bila predvidena pritožnikova privedba v pridržanje, so bili po šestem odstavku 51. člena ZNPPol izpolnjeni še zakonski pogoji za podrobnejši varnostni pregled, vključno s pregledom vsebine stvari, ki bi jih imel pritožnik pri sebi oziroma s sabo, preden bi bil nameščen v sobo za pridržanje, vendar je ta podrobnejši varnostni pregled po ZNPPol predviden za kasneje, tj. pred namestitvijo v prostor za pridržanje.

27. Pritožnik v ustavni pritožbi ne nasprotuje dejanjem policistov neposredno ob odvzemu prostosti, ampak zatrjuje, da pomeni nadaljnje ravnanje policista D. D. hišno preiskavo po 36. členu Ustave. Ustavnopravno sporno tako je, ali so okoliščine konkretnega primera terjale izvedbo nadaljnjih ravnanj v okviru varnostnega pregleda tudi po trenutku, ko je bila pritožniku odvzeta prostost.

28. Po četrtem odstavku 51. člena ZNPPol je mogoče pri varnostnem pregledu pregledati predmete, ki jih ima oseba pri sebi in v katerih bi lahko bilo skrito orožje ali drugi nevarni predmeti ali snovi. Zakonske določbe, da je mogoče pregledati stvari, ki jih ima oseba v postopku pri sebi, ni mogoče razlagati tako, kot so jo sodišča v izpodbijanih sodbah, tj. da to praktično pomeni pregled vseh stvari, ki jih je pritožnik imel v hotelski sobi, ker je pač v trenutku odvzema prostosti bil v njej. Navedena zakonska določba omogoča zgolj varnostni pregled stvari, ki so v (pritožnikovi) neposredni bližini in so mu dostopne ter bi z njimi lahko ogrozil policijski postopek ali sebe. Torej tistih stvari, ki bi jih pritožnik glede na vse okoliščine primera lahko dosegel v prostoru, v katerega bi po odvzemu prostosti in v tedanjem stanju lahko posegel z ogrožitvenim namenom. Gre torej za zgolj t. i. območje pod neposrednim nadzorom (*area within immediate control*).⁵⁴ Ravnanje policista D. D., ki je odprl omaro in vzel iz nje kovček, bi bilo torej mogoče šteti za del varnostnega pregleda ob predpostavki, da je imel policist v tistem trenutku in glede na takratne okoliščine obravnavanega primera razlog za sum, da so v omari in/ali v kovčku orožje, nevaren predmet ali snov, ki so bili pod pritožnikovim neposrednim nadzorom. To je sicer policist D. D. pritožnika tudi spraševal, potem ko je odprl omaro.⁵⁵

⁵⁴ B. M. Zupančič, Ustavno kazensko procesno pravo, Atlantis, Ljubljana 1996, str. 547, 550 in 552. Prim. tudi s sodbama ameriškega Vrhovnega sodišča v zadevah *Chimel proti Kaliforniji* z dne 23. 6. 1969 in *United States proti Robinsonu* z dne 11. 12. 1973.

⁵⁵ Iz sodbe Okrožnega sodišča izhaja rahla razlika glede ugotovljenega dejanskega stanja v zvezi s trenutkom postavitve vprašanja, ali ima v kovčku orožje ali nevarne predmete. V skladu

29. V zvezi s tem je treba upoštevati, da iz izpodbijanih sodb in listin, ki jih je Ustavnemu sodišču iz kazenskega spisa posredovalo Okrožno sodišče, izhaja, da je bil pritožnik po odvzemu prostosti postavljen ob steno sobe pod nadzorom več policistov, z rokami, zavezanimi na hrbtu, zoper njega pa je bil že izveden varnostni pregled neposredno ob odvzemu prostosti. Hkrati iz navedenega ne izhaja, da pritožnik, ki je bil sam v sobi, pri ravnanju policistov v njegovi sobi po odvzemu prostosti ne bi upošteval navodil policistov ali da bi se jim upiral pred odvzemom prostosti ali po njem, glede na okoliščine, opisane v prejšnji točki obrazložitve, v katerih je bil pritožnik po odvzemu prostosti. Prav tako sodišča v izpodbijanih sodbah niso zavzela stališča, da bi pritožnik v tedanjem stanju (torej, ko je imel pod nadzorom več policistov roke vklenjene na hrbtu, naslonjen je bil ob steno hotelske sobe, policisti pa so pri njem že izvedli varnostni pregled) lahko segel v omaro, ki je bila nedvoumno zaprta, in v kovček, ki je bil prav tako zaprt v njej. Posledično iz izpodbijanih sodb tudi ni razvidno stališče, da bi pritožnik v omari in/ali kovčku lahko zgrabil in vzel kakršenkoli nevaren predmet ter s tem ogrožal lastno varnost oziroma varnost policistov ali tretjih oseb oziroma da bi bila tam kakršnakoli stvar, ki bi jo pritožnik v tedanjih okoliščinah lahko uporabil za (samo)ogrožanje, ne da bi odprl omaro in kovček. Sodišča varnostni vidik opravljenega dejanja policista D. D. zgolj splošno utemeljujejo z obstojem "varnostnih razlogov" oziroma z zakonsko opredelitvijo drugega in četrtega odstavka 51. člena ZNPPol, da varnostni pregled obsega pregled osebe, njenih stvari in prevoznega sredstva, pri čemer policisti pregledajo predmete, ki jih ima oseba pri sebi in bi lahko bilo v njih skrito orožje ali drugi nevarni predmeti ali snovi. Glede na navedeno je mogoče zaključiti, da iz izpodbijanih sodb ne izhaja, da varnostni vidik varnostnega pregleda ni bil zagotovljen že s tem, ko so policisti pritožnika "onemogočili" s tem, da so mu z liscami vklenili roke na hrbtu, ga ob tem varnostno pregledali, pod nadzorom več policistov postavili ob steno sobe, vsekakor pa pred trenutkom, ko je policist D. D. odprl omaro v tej sobi.

30. Sodišča, zlasti Vrhovno sodišče,⁵⁶ so kot razlog za izvedbo nadaljnjih ravnanj navedla tudi, da je bil pritožnik prijeto zaradi privedbe na policijsko postajo, v hotelski sobi pa je nameraval bivati samo eno noč, zato naj bi bilo ravnanje policistov, da so vzeli prtljago iz omare in jo skupaj s pritožnikom odpeljali na policijsko postajo, razumno in logično, prtljaga pa bi bila na policijski postaji pred pridržanjem podrobneje pregledana na podlagi šestega odstavka 51. člena ZNPPol. Glede tega iz izpodbijanih sodb in drugih navedenih listin ne izhaja, da morebitne nevarnosti, ki bi iz pritožnikove prtljage pretela bodisi pritožniku bodisi policistom med prevozom v pridržanje zaradi nadzora pritožnika nad njo v tem času, ne bi bilo mogoče preprečiti z milejšim ukrepom, na primer enostavno s preprečitvijo nadzora pritožnika nad prtljago med prevozom. Navedeni razlog sodišč, da so prtljago vzeli iz omare in jo dali na posteljo, ker naj se

z njo naj bi policist postavil vprašanje po tem (in ne medtem), ko je kovček že položil na posteljo. Vendar ta ni bistvena za presojo Ustavnega sodišča.

⁵⁶ To stališče je uvedlo Višje sodišče v svojem drugem sklepu o zavrnitvi predloga za izločitev dokazov, nanj pa sta se kasneje sklicevali tudi Okrožno in Višje sodišče v svojih sodbah.

pritožnik v hotelsko sobo ne bi več vrnil, tudi nasprotuje drugemu razlogu sodišč, zaradi katerega naj bi šlo za varnostni pregled (in ne hišno preiskavo), v skladu s katerim je policist D. D. odprl omaro in položil kovček na posteljo iz (samo)zaščitnih varnostnih razlogov, ker naj pritožnik, ko je rekel, da ima v kovčku prepovedano drogo (ne pa nevarnih predmetov ali orožja), ne bi nujno govoril resnice in naj bi bil v kovčku lahko še vedno kak nevaren predmet. Ne glede na obstoj (samo)zaščitnih varnostnih razlogov pa policisti po pritožnikovi (glede na stališče Vrhovnega sodišča nezanesljivi) izjavi o drogi kovčka vseeno niso odprli, ampak so ga zapečatili in so pritožnika brez prtljage odpeljali na policijsko postajo, in to kljub zatrjevanemu obstoju suma, da pritožnik o vsebini kovčka laže in da je v njem lahko namesto droge za policiste nevaren predmet ali orožje, in čeprav naj bi prtljago prvenstveno vzeli iz omare zato, ker naj se pritožnik v hotelsko sobo ne bi več vrnil.

31. Glede na ustavno zahtevano restriktivno razlago namena, obsega ter intenzivnosti varnostnega ukrepa na splošno (glej 21.–23. točko obrazložitve te odločbe) in v konkretnem primeru (glej 28. in 29. točko obrazložitve te odločbe) Ustavno sodišče ugotavlja, da iz izpodbijanih sodb ne izhaja, da bi sodišča razumno navedla in utemeljila dejstva, iz katerih bi bilo razumno sklepati, da je bil pritožnik glede na vse okoliščine obravnavanega primera po odvzemu prostosti še vedno nevaren za lastno življenje ali življenje drugih, zlasti policistov, in da je ta nevarnost izvirala prav iz omare, ki jo je policist D. D. sam odprl in iz nje vzel kovček.

32. Nadalje, policist D. D. je z opisanim ravnanjem sam pregledoval pritožnikovo sobo in sam iskal stvari ter s tem aktivno posegal v integriteto preiskovanega prostora (tj. hotelske sobe) z odpiranjem zaprtih prostorov oziroma predmetov (tj. omare). Iz izpodbijanih sodb nesporno izhaja, da policisti prvič niso vstopili v hotelsko sobo na podlagi predhodne privolitve pritožnika, prav tako ni pritožnik z vkljenjenimi rokami privolil v opisano nadaljnje ravnanje policista D. D. (glej 12. in 13. točko obrazložitve te odločbe), pouk po 4. členu ZKP pa je bil pritožniku dan šele po tem, ko je policist D. D. kovček položil na posteljo, in ne pred odprtjem omare. V navedenih okoliščinah se obravnavani primer bistveno razlikuje od dosedanjih primerov iz ustaljene ustavosodne presoje (glej 19. točko obrazložitve te odločbe), v katerih je Ustavno sodišče odločilo, da ne gre za hišno preiskavo, ker sta bila privolitev v vstop in izročitev predmetov prostovoljna, saj ob predhodno danem pouku ni bila dosežena z uporabo sile, grožnje ali zvižaje.⁵⁷

33. Ravnanje policista D. D., ki je odprl omaro v pritožnikovi hotelski sobi in iz nje vzel kovček, je torej dejanje, ki pomeni glede na naravo izvršitve in glede na njegove praktične učinke, zlasti pa glede na njegovo intenzivnost in obseg, preiskavo po 36. členu Ustave, ne glede na to, da policist ne takrat ne kasneje ni tudi sam odprl kovčka in v okviru tega dejanja zasegel prepovedane droge in drugih za pritožnika obremenilnih dokazov. Ker je Ustavno sodišče ugotovilo, da je imel pritožnik v svoji

⁵⁷ Glej odločbi Ustavnega sodišča št. Up-62/98 in št. Up-2054/07.

hotelski sobi upravičeno pričakovanje zasebnosti (glej 17. točko obrazložitve te odločbe), pa pomeni navedeno ravnanje policista D. D. v skladu z ustaljeno ustavnosodno presojo tudi poseg v pritožnikovo pravico iz prvega odstavka 36. člena Ustave. Stališča sodišč v izpodbijanih sodbah, da z ravnanjem policista D. D. ni prišlo do posega v pritožnikovo pravico iz prvega odstavka 36. člena Ustave, zato pomenijo kršitev te pritožnikove pravice.

34. Po ustaljeni ustavnosodni presoji mora pritožnik v primeru, ko izpodbijana sodna odločba temelji na dveh (ali več) nosilnih stališčih, za uspeh z ustavno pritožbo izkazati protiustavnost obeh (oziroma vseh) stališč.⁵⁸

35. Iz predstavljenih izpodbijanih stališč sodišč izhaja, da so vsa sodišča svoje stališče, da dokazov iz kovčka ni treba izločiti, da ne gre za kršitev iz 8. točke prvega odstavka 371. člena ZKP ter da izpodbijane sodbe v skladu z Ustavo in zakonom temeljijo na dopustnih dokazih, oprla tako na izpodbijano stališče, da je bil opravljen zgolj varnostni pregled, kot tudi na doktrino neizogibnega odkritja.

36. Pritožniku je uspelo izkazati protiustavnost prvega stališča, tj. da policist D. D. ni izvedel hišne preiskave, ampak varnostni pregled. Da bi bilo drugo stališče, tj. stališče o doktrini neizogibnega odkritja, v neskladju s kakšno človekovo pravico ali temeljno svoboščino, pritožnik niti ne zatrjuje. Ker torej pritožnik drugega nosilnega stališča ne izpodbija, to po presoji Ustavnega sodišča utemeljuje zavrnitev ustavne pritožbe.

B. – III.

37. Pritožnikove navedbe o neizpolnjevanju pogojev za vstop v hotelsko sobo so pavšalne in ostajajo pri zatrjevanju nezakonnosti, nasprotovanje stališču, da sta bila pred vstopom ogrožena življenje ali premoženje, pa pomeni nedovoljeno izpodbijanje dejanskega stanja. Pritožnik v ustavni pritožbi zatrjuje še kršitev pravice do uporabe maternega jezika in do tolmača iz 8. člena ZKP, vendar zgolj z vidika neskladja ravnanja policije z ZKP, ne pa tudi z vidika človekovih pravic.

38. Ustavna pritožba je neutemeljena, zato jo je Ustavno sodišče zavrnilo.

C.

39. Ustavno sodišče je sprejelo to odločbo na podlagi prvega odstavka 59. člena ZUstS v sestavi: predsednik dr. Matej Accetto ter sodnice in sodniki dr. Rok Čeferin,

⁵⁸ Odločbe Ustavnega sodišča št. Up-23/09 z dne 17. 2. 2011 (Uradni list RS, št. 21/11), št. Up-2595/08 z dne 23. 9. 2010 (Uradni list RS, št. 86/10), št. Up-688/05 z dne 7. 6. 2007 (Uradni list RS, št. 55/07, in OdlUS XVI, 89) in št. Up-293/16 z dne 12. 9. 2019.

Dr. Dr. Klemen Jaklič (Oxford ZK, Harvard ZDA), dr. Rajko Knez, dr. Neža Kogovšek Šalamon, dr. Špelca Mežnar, Marko Šorli in dr. Katja Šugman Stubbs. Odločbo je sprejelo s šestimi glasovi proti dvema. Proti sta glasovala sodnica Šugman Stubbs in sodnik Jaklič. Sodnik Šorli je dal pritrdilno ločeno mnenje. Sodnica Šugman Stubbs pa je dala odklonilno ločeno mnenje.

dr. Matej Accetto
Predsednik